

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО
ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ 45-й № 1 (1335). 5 СІЧНЯ 1979 р. Виходить щоп'ятниці. Ціна 2 коп.

**РІШЕННЯ
XXV
ЗІЗДУ
ПАРТІІ
В ЖИТТЯ!**

**Сьогодні
в номері:**

- ◆ До 325-річчя воз'єднання України з Росією (2 стор.).
- ◆ Наш кінопогляд, новини (2 стор.).
- ◆ Сесія починається сьогодні (3 стор.).
- ◆ Меридіани дружби (3 стор.).
- ◆ Чотири дні у Фінляндії (3 стор.).
- ◆ Слово про слово (4 стор.).
- ◆ На теми моралі (4 стор.).

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

КОЛЕКТИВУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА НА 1979 РІК.

Втілюючи в життя історичні накреслення XXV зізду КПРС, керуючись рішеннями листопадового (1978 р.) Пленуму ЦК КПРС, положеннями і завданнями, висунутими у книгах Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР Л. І. Брежнєва, виходячи з завдань четвертого року Х п'ятирічки, колектив Одеського університету бере на себе такі соціалістичні зобов'язання:

В ГАЛУЗІ ІДЕОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ

1. Усі засоби і форми ідеологічної, політико-масової роботи в університеті спрямувати на подальше підвищення рівня підготовки всебічно-освічених, ідейно переконаних, висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства і культури країни. Звернути особливу увагу на посилення патріотичного та інтернаціонального виховання студентів.

2. Здійснювати принципи комплексного підходу у виховній роботі, не допускати формалізму і підвищувати дієвість ідеологічної роботи в університеті.

3. Підготувати і провести на високому ідейному і науковому рівні теоретичну конференцію професорсько-викладацького складу і студентів університету по книзі Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР Л. І. Брежнєва «Актуальні питання ідеологічної роботи КПРС».

4. Надати активної допомоги партійним організаціям міста та області в постановці ідеологічної роботи; провести в підшефних районах 55 днів науки, прочитати в лекторіях товариства «Знання» 7700 лекцій. Кафедрам широко використовувати засоби масової інформації для пропаганди знань.

5. Вдосконалювати проведення громадсько-політичної практики. Домогтися, щоб вона стала школою організаторського досвіду проведення політико-виховної роботи, дієвим засобом формування у студентів твердих життєвих позицій, ідейної переконаності.

6. Направити в будівельні загони на ударні будови країни 450 студентів. Забезпечити на прогніз 1979 року роботу студентського будівельного загону на об'єктах університету в кількості 50 чоловік.

7. Підвищити рівень роботи студентської лекторської школи. Прочитати силами студентів 2500 лекцій для робітничої і колгоспної молоді.

В ГАЛУЗІ УЧБОВОЇ РОБОТИ

1. В загальних курсах, спецкурсах і спецсемінарах, у всіх формах учбової роботи забезпечити глибоке вивчення актуальних проблем марксистсько-ленінської теорії, розвинутих у виступах, доповідях і книгах Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР Л. І. Брежнєва, в документах Комуністичної партії і Радянського уряду.

2. Домогтися підвищення ефективності учбового процесу, організації самостійної роботи студентів, підвищення якості їх навчання, вдосконалення системи поточного контролю знань.

3. Домогтися збільшення кількості реальних дипломних і курсових робіт, впровадження висновків і положень дипломних робіт в практику комуністичного будівництва.

4. Підготувати до друку 6 учбових посібників і текстів лекцій (В. П. Цесевич, В. О. Преснов, В. Ф. Воронцов, М. С. Синоков, Т. І. Матвієнко, А. В. Мороз), видати 4 учбових посібники (О. К. Білявська, Ю. С. Червоний, В. А. Кухаренко, К. Н. Горшкова, І. П. Зелінський) і не менше 100 назв учбово-методичної документації.

5. Вивчити і узагальнити досвід організації і проведення студентських наукових семінарів. Підготувати методичні рекомендації по організації і поліпшенню роботи студентських наукових семінарів на кожному факультеті.

6. Обладнати в 1979 році учбовий полігон по

бурінню, інженерно-геологічних і гідрогеологічних дослідженнях, завершити реконструкцію лабораторії хімічної технології і створити лабораторію моделювання хімічних процесів, завершити створення музею криміналістики і приступити до переобладнання лабораторії криміналістики, продовжити роботу по переобладнанню спеціалізованих аудиторій кафедр суспільних наук.

7. Провести учбово-методичну конференцію викладачів університету з методики організації і проведення внутріузівського контролю.

В ГАЛУЗІ НАУКОВОЇ РОБОТИ

1. Достроково, до 62-ї річниці Великої Жовтневої соціалістичної революції, завершити річний план досліджень з 20 найважливіших бюджетних науково-дослідних робіт.

2. Виконати для різних галузей народного господарства країни науково-дослідні роботи на основі господарських договорів на суму 4,7 млн. крб.

3. На виконання рішень липневого (1978 р.) Пленуму ЦК КПРС заключити з колгоспами Одеської області 3 договори на основі соціалістичної співдружності.

4. Впровадити у виробництво результати наукових досліджень з 27 держбюджетних і госпдоговірних тем з економічним ефектом від впровадження в сумі 5,5 млн. крб.

5. Подати до захисту і захистити 5 докторських дисертацій (доценти Ю. П. Красний, О. Г. Топчієв, М. О. Пільгуй, В. Д. Севаст'янов і ст. науковий співробітник О. А. Ханонкін).

6. Подати до захисту 28 кандидатських дисертацій.

7. Підготувати і здати до друку 10 монографій з актуальних проблем науки (професори А. В. Недзвідський, В. П. Цесевич, Ю. О. Карпенко, Г. А. Вязовський, М. С. Синоков, Г. Я. Попов, доценти М. Г. Соколянський, А. А. Жаборюк, ст. науковий співробітник В. В. Петрушенко, старший викладач М. П. Стрельбицький).

8. Оформити і подати в Державний комітет у справах винаходів і відкриттів не менше 60 заявок на винаходи і пропозицію про патентування за кордоном одного створеного в ОДУ винаходу.

9. Підготувати і подати для демонстрації на міжнародних виставках, ВДНГ СРСР і ВДНГ УРСР 9 експонатів.

10. Підготувати і здати до друку 4 тематичні збірники (академік О. В. Богатський, професори В. О. Федосєєв і В. В. Фащенко).

11. Подати на внутріуніверситетські, районні, республіканські огляди-конкурси з суспільних, гуманітарних і природничих наук не менше 250 студентських наукових робіт.

12. залучити до участі у виконанні бюджетних і госпдоговірних наукових робіт 630 студентів.

13. Взяти активну участь у проведенні всесоюзних, республіканських і міжвузівських конференцій, забезпечивши їх високий ідейний та науковий рівень. Провести у січні 1979 року наукову конференцію, присвячену 325-річчю воз'єднання України з Росією.

14. Впровадити в учбовий процес результати наукових досліджень з 30 закінчених держбюджетних і госпдоговірних тем.

В ГАЛУЗІ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Забезпечити введення до ладу 2-ї черги аудиторного корпусу гуманітарних факультетів.

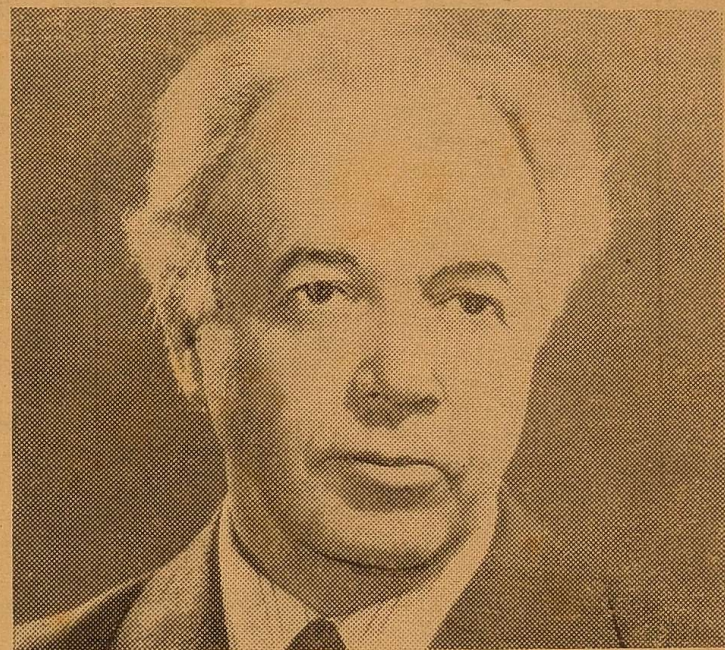
2. Ввести до ладу гуртожиток № 7 на 643 місця, забезпечивши високу якість будівельно-монтажних робіт.

3. Своєчасно і якісно провести капітальний ремонт і реконструкцію учбових корпусів і гуртожитків на суму 560 тис. крб.

Соціалістичні зобов'язання обговорені і прийняті на розширеному засіданні парткому, Вченої ради і профкому 26 грудня 1978 року.

◆ ЗЕМНИЙ УКЛІН!

ВІРНИСТЬ ПОКЛИКАННЮ

Сьогодні йому виповнюється всього лише п'ятдесят років. «Всього лише» тому, що він встиг зробити дуже багато за цей порівняно короткий проміжок часу. Він — доктор філологічних наук, професор, завідуючий кафедрою радянської літератури та літератури народів СРСР, член Спілки письменників СРСР, член ради з критики і літературознавства Правління СП СРСР. Але такі люди, як В. В. Фащенко, ніколи не задумуються над своїми званнями і вченими ступенями, вони завжди думають про роботу. Про те, як сьогодні зробити більше і краще, ніж учора, а завтра — більше і краще, ніж сьогодні.

У дні своїх ювілеїв зазвичай задумуються над пройденим шляхом, над тим, що зроблено, і чого досягнуто. Можливо, сьогодні згадаються Василеві Васильовичу Фащенко і ота стежина до початкової школи в рідному селі Катющина на Дніпропетровщині. І турботи про нього батька й матері — батраків до революції і активних колгоспників після Великого Жовтня. Згадаються дитинство і юність в тяжкі дні гітлерівської окупації та в перші повоєнні роки. Згадаються труднощі і перемоги над ними.

Війна завадила хлопцеві вчасно здобути середню освіту, і лише в двадцять років йому вдалося закінчити десятирічку. Тоді ж, у 1949 році, вступив на філологічний факультет Одеського державного університету. В 1954 році закінчив його і отримав диплом з відзнакою. В 1958 році він успішно захищає кандидатську, а в 1971 році — докторську дисертацію.

Василь Васильович Фащенко присвятив себе глибокому дослідженню радянської багатонаціональної літератури — літератури соціалістичного реалізму. Багато років він займається вивченням художнього характеру, проблема якого стала на сьогоднішній день чи не найактуальнішою в літературознавстві. Ним досліджено характеру в творах Юрія Бондарева і Олесея Гончара, Олександра Довженка і Василя Бикова, Бориса Васильєва і багатьох інших. Він — автор трьох книг («Новела і новелісти», «Із студій про новелу», «Відкриття нового і діалектика почуттів»), більше п'ятидесяти ґрунтовних і оригінальних наукових статей, опублікованих в республіканських і всесоюзних журналах та збірниках.

Передовсім В. В. Фащенко — викладач і науовець. Лекції і практичні заняття, спілкування зі студентами безсумнівно приносять йому найбільше задоволення. Адже набуті знання, досвід має знайти і знаходити продовження в його учнях. Серед них — відомі письменники і вчені, журналісти, а також висококваліфіковані викладачі літератури в середніх школах. Вони завжди пам'ятатимуть настанови вчителя, а саме цим словом багато хто з них називає Василя Васильовича Фащенко.

Він — комуніст і дуже пишається цим званням. Він завжди відзначається комуністичною пристрасністю, чесністю і вимогливістю до себе й інших, скромністю і самокритичністю. Саме ці якості помітили у Фащенко комуністи університету і обрали його членом парткому.

Сьогодні йому лише п'ятдесят. Він у розквіті творчих сил і натхнення. Ним зроблено багато, але попереду — нові вершини. Адже Василеві Васильовичу Фащенко завжди були властиві жага пошуку, невтомне прагнення до відкриття нового.

І ще одне. В. В. Фащенко свого часу був редактором нашої газети. А тому до всіх вітань, які він отримає в день свого 50-річчя, ми хочемо додати й свої найщиріші.

**С. КОМАР,
наш кор.**

Днями на історичному факультеті відбулося чергове засідання клубу «Сучасний світ очима кіно». Воно було присвячене обговоренню нової кінострічки «Отець Сергій», поставленої за однойменною повістю Л. Толстого. Цей фільм — найзначніший у вітковій кінофільмі, присвячених ювілеєві письменника, який нещодавно святкувався.

Засідання відкрила доцент кафедри російської літератури В. О. Фабіанська, яка займається зокрема дослідженням творчості Л. М. Толстого.

Обговорення набуло форми співставлення повісті Толстого та її кіноварианту. Було висловлено багато цікавих думок, протилежних точок зору студентами Мілушевим, Журбою та ін. Розгорнулася жвава дискусія.

Потім знову виступила В. О. Фабіанська. Вона підкреслила значення активної роботи клубу і побажала йому успіхів в подальшій роботі.

Голова клубу викладач М. Я. Лазарев говорив про плани кіноклубу на майбутнє. Заплановано найближчим часом провести анкету на всіх курсах істфаку, що допоможе повніше визначити коло тем, які слід виносити на обговорення.

О. АНДРЕЄВА,
студентка IV курсу
історичного факультету.

В ОДИН АБЗАЦ

ОБРАНО КОМСОМОЛЬСЬКИЙ АКТИВ

На підготовчому відділенні завершилася виборна комсомольська кампанія. У всіх дев'яти групових організаціях відбулися перші комсомольські збори, на яких обрані секретарі комсомольських груп. Відбулися також загальні комсомольські збори на відділенні. Секретарем комсомольського бюро підготовчого відділення обрано слухача VIII групи Юрія Юрченка.

П. ІВАНОВ.

Віднині, з цього переяславського рубежу, український народ зв'язав навки свою долю з братнім російським народом, в якому він справедливо вбачав свого захисника і союзника.

З возз'єднанням України з Росією український народ ще довгий час не був позбавлений від експлуатації та соціального гноблення. На Україні, як і в інших частинах Російської імперії, царизм мав свої політичні, військово-стратегічні і економічні цілі, проводив колоніальну політику, яка відповідала його класовій природі.

Оцінюючи події 1648—1654 років, дворісько-буржуазна історіографія, виходячи з шовіністичних позицій, всіляко маскувала цей факт. Проте в оцінці історичних наслідків возз'єднання України з Росією ми виходимо з ленінської концепції вітчизняної історії. В. І. Ленін вчив багачи і розрізняти в дореволюційній Росії дві Росії: країну поміщиків і капіталістів і Росію справжню — країну талановитого і свободолобивого народу, який дав людству великі зразки боротьби за свободу, який створив передову культуру, що справила неоціненний вплив на всю світову історію і культуру.

М. РАКОВСЬКИЙ,
завідуючий кафедрою
історії СРСР,
професор.

(Далі буде).

«За наукові кадри»

Гості—студенти з Куби

На історичному факультеті проведено годину радянсько-кубинської дружби. Кубинські студенти, які навчаються в на-

шому університеті Хуан Ріверо, Ернесто Сайяс, Мігель Гонсалес та інші розповіли про минуле і сьогодення своєї країни, про те, що дала кубинцям революція, двадцятиріччя якої днями відзначила Куба та її друзі в усьому світі. Радянські

студенти щиро привітали кубинських студентів зі святом, побажали їм успіхів в навчанні, а їхній країні — успіхів, в соціалістичному будівництві, і подарували пам'ятні сувеніри.

Г. АНТИПЕНКО,
студент.

До 325-річчя возз'єднання України з Росією НАЗУСТРІЧ СВЯТУ

Український і російський народи готуються до великого свята — 325-річчя возз'єднання України з Росією. Цей ювілей, як зазначається в Постанові ЦК Компартії України, буде святкуватись як знаменна подія в суспільно-політичному житті республіки, яскрава демонстрація непорушної дружби всіх народів нашої Батьківщини.

Причетними до важливої справи пропаганди торжества ленінської національної політики партії, розкриття глибоких історичних коренів єдності російського і українського народів, ідей пролетарського інтернаціоналізму стали студенти історичного факультету. 27 студентів-істориків взяли участь в читанні лекцій серед населення районів області. Лекторська група була створена з числа кращих студентів. Перед її виїздом на факультеті було проведено семінар, на якому доценти В. П. Ващенко і П. Г. Чухрій розкрили основні методологічні положення лекційної роботи серед населення по темі возз'єднання України з Росією.

Студенти V курсу працювали у Березівському, Комінтернівському та Іванівському районах. Свідченням їхньої хорошої роботи є прекрасні відгуки організаторів і слухачів лекцій. Добре впорались із завданням студенти III і IV курсів, які прочитали ряд лекцій робітникам, колгоспникам, учням шкіл і профтехучилищ. Надовго запам'ятаються учням Овідіопольського СПТУ лекції про історичну подію возз'єднання України з Росією, пов'язані з нашим сьогоден-

ням, із зверненнями радянських людей в час побудови комунізму.

Робітники Овідіопольського міжколгоспбуду цікавились не лише подіями сивої давнини, але й сучасністю, міжнародним становищем. Студенти IV курсу практикували читання двох лекцій одній аудиторії. Особливо вдалі розповіді про міжнародні події у О. Россохоцького та І. Піщевського.

Завжди з цікавістю слухали лекції старшокласники. Лектори-історики побували у школах Білгород-Дністровського, Саратського, Овідіопольського районів.

В гостях у колгоспників Савранського району були студенти II курсу. Вони прочитали там по дві-три лекції. Змістовними лекціями відзначились досвідчені лектори С. Веселов і В. Яцков.

Л. Філюк і Л. Коротенко працювали з учнями педагогічного і медичного технікумів м. Білгород-Дністровського.

Лекційна робота серед населення районів області тривала з 25 по 27 грудня. За цей час студенти-історики прочитали близько ста лекцій. Всі вони розповідали про зміцнення єдності народів Радянського Союзу, посилення трудової активності радянського народу в боротьбі за виконання планів комуністичного будівництва.

Студенти отримали чимало щирих слів вдячності, хороших відгуків, запрошення приїздити ще.

А. ГЛАДОНЮК,
студент III курсу
історичного факультету.

◆ В Дніпропетровському державному університеті ім. 300-річчя возз'єднання України з Росією сьогодні вчать близько 13 тисяч юнаків і дівчат 26 національностей. На знімку: після лекцій.

(Фотохроніка РТАУ).

Чуття єдиної родини

Український народ має свою багатовікову героїчну історію, тісно пов'язану з історією російською і інших народів нашої країни. Разом з російським і білоруським народами він вийшов з єдиного кореня давньоруської народності, розвивався в рамках єдиної давньоруської держави, спільно створюючи свою матеріальну культуру та духовні цінності. Єдність походження, єдність і спільність його історичного розвитку з історією розвитку російського народу виступає як найважливіша закономірність. З часів сивої давнини піднімалися на спільну боротьбу за свою незалежність і свободу, беззавітно захищали свою рідну землю росіяни, українці, сини всіх народів, які населяли територію нашої Батьківщини. Не раз вони ставали на шляху іноземних загарбників.

В цій боротьбі російський народ був старшим братом і другом. У народів нашої країни розвивалося і міцнішало чуття єдиної родини, зцементоване трудом, скріплене кров'ю на полях битв. Серед пам'ятних подій історичного минулого особливо місце займає визвольна війна українського народу

1648—1654 р.р. за свою національну незалежність, що завершилась історичним актом Переяславської Ради, возз'єднанням України з Росією.

На кінець першої половини XVII століття Україна являла собою вузол складних економічних і соціальних протиріч. На Україні проводилась політика колоніально-національного гноблення, носієм якої була передовсім панська Польща. Закабалене українське селянство, пригноблене домашніми і польськими феодалами, вело безпервну боротьбу за своє соціальне і національне визволення. Саме селянство і стало головною і вирішальною силою визвольної війни, що почалася весною 1648 року під керівництвом Богдана Хмельницького.

Історична заслуга Богдана Хмельницького полягала в тому, що він, виражаючи прагнення українського народу до тісного союзу з російським народом, виявив державний розум і талант воєначальника, добре зрозумів, що врятування України від поглинення її панською Польщею або султанською Туреччиною, полягає в союзі з Росією, в об'єднан-

ні українського народу з російським.

Становище України, ослабленої шестирічною війною, було надзвичайно важким. Ставало цілком зрозуміло, що в умовах дуже складного міжнародного становища єдине врятування українського народу від закабалення його іноземними загарбниками — в союзі з Росією, сильною і могутньою державою.

Орієнтація на Росію була єдино правильною політичною орієнтацією, носіями якої були широкі народні маси, які переживали період жорстокого гноблення, величезних страждань, іноземних вторгень.

Рух за возз'єднання України з Росією носив всенародний характер. Однак цей факт всіляко спотворюють в своїх лжеписаннях буржуазно-націоналістичні фальсифікатори історії, подаючи в спотвореному світлі боротьбу широких селянських мас України, замовчуючи взаємне історичне тяжіння російського і українського народів, не признаючи прогресивного значення їхнього союзу. А насправді саме Росія врятувала український народ від іноземного поневолення. Спотворюється і образ

Богдана Хмельницького, дії якого розглядаються як ланцюг «політичних помилок». При цьому висувастись версія про поглинення «москалями» української народності і т. п. Усі ці домисли і лжеписання, які беруть початок з часу створення буржуазно-націоналістичної концепції «батька» українського націоналізму Грушевського, посилено розповсюджуються і нині буржуазно-націоналістичними істориками, «радянологами», так званими «спеціалістами з українського питання» в США, ФРН, Англії, Канаді та інших країнах.

Не можна, однак, спростувати історичну правду. Вона яскраво проявилася в характері визвольної війни, в подіях, що розгорнулися на Переяславській Раді.

В січні 1654 року в Переяславі на широкій народній Раді був односторонньо прийнятий історичний акт про возз'єднання України з Росією. Це був підсумок шестирічної напруженої загальнонародної боротьби, волевиявлення свободолобивого українського народу, вираження його чаянь і дум, вирішальний фактор наступної національної консолідації українського народу.

СЬОГОДНІ ПОЧИНАЄТЬСЯ СЕСІЯ НУ, СТУДЕНТЕ, ТРИМАЙСЯ!

У тебе вже схвильовано стукає серце, коли про це подумаш.

Так, сесія — це важко. Особливо для тебе, першокурснику. Але вона, перша, заганяється тобі на все життя. Ти зазриш своїм старшим товаришам, які складають її вже п'ятий чи шостий раз. Однак, не падай духом. У тебе є свої переваги. Адже від того, якою буде твоя перша сесія, залежить і якість наступного навчання. Отже, постарайся скласти свої перші іспити в університеті якнайкраще. У тебе є всі можливості для цього. Деканат разом з учбово-виховною комісією потурбувалися про те, щоб розклад іспитів був зручним для тебе.

Не думай про сесію весь час. Піди в кіно, покатайся на лижах. Це зовсім не вичине з пам'яті те, що ти вже вивчив. Але знай, що все повинно бути в міру.

І ще. Не спи всього лише дві-три години на добу, тому, мовляв, що це сесія. Звичайно, не спи і по дванадцять-чотирнадцять годин, як протягом семестру. Спи — всім.

Можеш увечері прогулятися з дівчиною, яка тобі подобається, але не приймай близько до серця її слова — це може негативно вплинути на оцінку в твоїй заліковій книжці.

Не хвилюйся під час відповіді. Пам'ятай, що екзаменатор теж колись був студентом і хвилювався перед кожним іспитом.

Тримайся, студенте!

НОВИЙ РІК ПРИХОДИТЬ в Гавану як правило з холодними вітрами Атлантики. На яскраво-блакитному фоні моря з'являються грізні білі пами «барашків» — хвилі зимового моря, що майже не змінює свій колір протягом року, стають в грудні злішими, вони з гуркотом розбиваються об каміння, набережні, здіймаючи на двох-трьохметрову висоту фейерверк бризок.

Між іншим, зима на Кубі — поняття відносне. В нашому розумінні її й зовсім немає, хоча температура піднімається часом всього до 12 градусів, шалений вітер тріпоче акуратні зачіски струнких кокосових і маслинових пальм.

Напередодні нового року Педро Кінтеро, як і більшість хлопчаків в дитинстві, любив збігти по 23-й вулиці, звідки відкривається чудовий вид на порт, протоку, до самого моря, туди, де стихії показують себе на всю силу. На пустельному березі, під шум вітру і ритмічний гуркіт хвиль добре мріялося про щасливе, далеке, важке і героїчне.

Він, ровесник першої проби сил революції — штурму казарм Монкадо — мав право на щасливу мрію, найсміливішу мрію. Це право йому дала революція, перемога котрої прийшла після тяжких боїв до Гавани в один з таких же зимових днів, в перший день нового 1959 року.

Між іншим, тоді йому не було ще й 6 років, багато дечого він ще не розумів, але знав, що в життя прийшло велике свято. Це свято прийшло і в його родину. Він бачив радість, слези на очах людей, та бачив і сувро стиснуті губи батька й матері, коли вони згадували своїх братів.

Тепер ці імена — Педро Карбо Сервія, брата батька, і Рене, брата матері стали для сім'ї святою. Карбо навчався в університеті, був дуже здібним студентом, йому вродили великий успіх в житті. Але той успіх так і не прийшов до нього. Його знайшла куля батистівців, коли одного разу зрадник видав місце зборів революційних студентів. Він загинув недалеко від університету, де напередодні слухав лекції, брав участь у палких суперечках.

В боротьбі зі зрадником і катом народу Багистою загинув і Рене, один з трьох, середній брат матері, комуніст, як і останні брати, революціонер.

Це вони, такі як Педро Карбо, Рене і багато-багато інших борців за народне щастя, дали тисячам хлопчаків можливість будувати своє життя за законами соціалізму, дали право на найсміливіші мрії, на втілення їх в життя. Дякуючи їм, така доля, як у сьогоднішнього п'ятикурсника мехмату Педро Пабло Кінтеро, стала звичайною для юнака з острова Свободи.

І дійсно, його 25 років вміщуються в небагатьох рядках біографії. Вчився в початковій школі, потім — в середній. Після школи — підготовчий факультет в Га-

РОВЕСНИК НОВОЇ ЕПОХИ

МЕРИДІАНИ ДРУЖБИ

вані, і, нарешті, навчання в Одеському університеті. Але цими рядками далеко не вичерпується його життя.

По-перше, на підготовчий факультет приймають кращих учнів. І після підфаку далеко не всі отримують право поїхати на навчання в країну Леніна. Щоб завоювати це право, треба дуже багато і вперто працювати, дуже сумлінно вивчати науки і російську мову, треба володіти сильною волею, достатніми здібностями, щоб з честю виправдати довіря всього народу. Адже по представниках країни судять про народ. Треба бути гідним цієї великої честі — представляти свою країну.

Люди до всього звикають, коли живуть в колективі. Якось забувається, що кубинці — випускники приїхали з іншої країни. Важко вже уявити собі п'ятий курс без цих симпатичних, простих хлопців і дівчат. І їхнього лідера — Педро. Так він лідер, завжди і у всьому. Яке б питання не вирішувалося, звертаються до нього. Три роки він був лідером кубинського земляцтва «за посадою». Нині, перед закінченням навчання, в період роботи над дипломом його звільнили на його ж прохан-

ня від керівництва земляцтва. І всеодно він залишився лідером, людиною, до якої йдуть з найважчими і найвідповідальнішими питаннями. Бо коли Педро сказав, то буде зроблено, Педро завжди знайде найкращу відповідь на питання.

З першої зустрічі він приваблює до себе спокійною впевненістю людини, яка знає собі ціну, якоюсь особливою м'якістю, інтелігентністю.

Авторитет Педро серед студентів-кубинців величезний. Бува, часом, викладачі відчували складності в роботі зі студентами з Куби, особливо — з першокурсниками. Звичайно, перший курс мехмату дуже важкий, навіть для радянських студентів, у котрих російська — рідна мова. Багато хто не витримує навантажень, не мо-

ють. І викладачі знають: коли щось не так, то одразу ж треба звернутися до Педро. Він допоможе молодим подолати себе, подолати боязнь нерідної мови, призначить «консультанта» з числа старшокурсників, попросить аспіранта допомогти молодим, викладачів, сам з задоволенням допоможе. Поступово новачки «обтираються», починають почувати себе впевненіше, пропадає комплекс невір'я, тобто все стає на свої місця.

Та буває, що Педро і сердиться. Він не кричить, не лається, не втрачає спокою, і все ж він сердиться. Особливо коли йдеться про порушення основних принципів. Тоді в Педро вбачають не лише лідера, але й принципову, безкомпромісну людину комуністичної моралі, дуже твердих переконань.

Просто дивно, як легко Педро може організувати вечір, виступ студентів на підприємстві, в школі, Палаці піонерів. І не лише організувати. Найчастіше він сам бере участь у всіх заходах. Особистий приклад буває найліпшим агітатором.

Про звичайну долю звичайного кубинського хлопця можна написати дуже багато, хоча його біографія вміщується в кількох рядках. Про все не розповіси.

Нині він працює над дипломом. Йх з Лоурдес (Людою, як її називають в гуртожитку), дружиною Педро, незабаром чекає робота на батьківщині, серйозна, відповідальна робота. Острову Свободи з кожним днем треба все більше математиків, програмістів — людей найсучасніших професій. Саме їм, кому революція відчинила двері в науку, дала в руки наймогутнішу зброю ХХ віку — знання, належить майбутнє соціалістичної батьківщини.

В перший день нового року в Гавані, чудовий, світлий, яка нагадує гігантський корабель, свято, велике свято першої в Латинській Америці соціалістичної держави. Святові не завважають ні вітри, ні бурливе море, ні злишиння ворогів. Республіка йде впевнено своїм шляхом, і заporукою її щасливого майбутнього є звичайні долі звичайних кубинських хлопців і дівчат. Таких, як доля Педро Кінтеро, ровесника штурму казарм Монкадо, своєрідного символу нового життя Куби.

К. СЕРГЄВ.

Чотири дні у Фінляндії

(Закінчення.)

Початок див. у № 35 за 1978 р.)

День третій В СЕЛІ

Село Пудісьяре знаходиться в 120 кілометрах північніше Оулу. Це одна з кращих комун на півночі країни, а всього їх — 500. В Фінляндії лише 15—18 процентів населення займає в сільському господарстві. Розводять тут корів, свиней, оленів. Територія комуни займає площу в 5700 квадратних кілометрів. Вищий орган самоуправління в селі — рада комуни. Керує нею голова ради. В селі існує і муніципальне управління, що складається з 6 чоловік, очолюване головою муніципалітету. Вибори до муніципалітету проводяться раз в чотири роки, в них участь беруть особи, які досягли 18-річного віку.

Нам показали вулицю з

одноповерховими будиночками для пристарілих. Нам пояснили, що в них живуть старі люди, які йдуть від дітей, щоб пожити в спокої і тиші, та й дітям дати свободу. Нам це було незрозумілим: як це діти можуть відпускати своїх старих батьків жити одиницями? Мабуть, в цьому аспекті наші поняття про моральність і обов'язок дітей перед батьками не співпадають.

Потім ми грали в «туку» — найбільш популярну гру Фінляндії. А потім була сауна. Саме тут фінни перевіряють людину, її вольові якості. Самі вони з приводу любові до сауни жартують: «Ми любимо її тому, що її любить наш президент». Наша делегація випробування з сауною витримала з честю. Пара в сауні така, що обляює тіло, перериває дихання, та ще й березовий вінчок додає жару. Вискакуєш з сауни і — прямо в озеро. А в озері — льодова вода.

Ввечері знову були російські й фінські пісні, обмін думками. Довго сиділи ми на

березі озера і слухали дивну музику тетерів. Вона однаково хвилювала і душу фінна, і душу радянської людини.

День четвертий МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

Як і в будь-якого європейського міста, в Оулу є свої проблеми. Одна з найбільш злободенних — захист навколишнього середовища. Так, невелика річка, що протікає через центр міста, під стінами муніципалітету, давно вже засмічена, а міська влада нічого не може зробити з винувниками цього забруднення — великим хімічним заводом, а вірніше з його господарем. А в центрі міста розташований великий дендропарк, де місцеві ентузіасти намагаються вирощувати південні дерева і рослини. Парк дуже запущений.

Виявляється, що міський муніципалітет не має коштів для його благоустрою. Ми запропонували провести неділю. Саме це поняття — дивне для фіннів, але наша пропозиція сподобалась і її обіцяли обговорити на засіданні студентської спілки.

Ми побували у великому парковому-кладовищі. Поклали квіти на могилу фінських патріотів, які загинули під час революційних подій в Фінляндії 1918 року і на могилу радянських воїнів, загинув в 1944 році. Автобус відвіз нас в музей, розташований на острові Туркансаарі. Це унікальний етнографічний музей, єдиний в своєму роді в країні, та й розташований він в цікавому місці. В XVI столітті острів виконував функцію прикордонного пункту. Лише сюди дозволялося російським купцям привозити свої товари. Острів був зміцнений від наскоків піратів, котрі досить часто нападали на купецькі каравани. Музей розташований під відкритим небом.

В останній день свого перебування в Оулу ми відвідали Оульський театр. Ультрасучасний будинок стоїть прямо в водах протоки. Ось тут якраз і перестаралися

архітектори зі своєю оригінальністю — минулого року вода в протоці піднялась і затопила перший поверх театру. В репертуарі театру — п'єси фінських, англійських, шведських драматургів. А за кілька тижнів до цього тут відбулась прем'єра спектаклю «Сталевари» радянського драматурга Гельмана.

Ми відвідали в цей день також товариство фінсько-радянської дружби, де багато говорили про необхідність зміцнення дружби між нашими народами, зв'язків між містами-побратимами. Ректор Оульського університету, який прийняв нашу делегацію в цей день, говорив про можливість розширення контактів між нашими університетами.

Вписано ще одну яскраву сторінку до активу дружби між студентами двох країн. І як побажання прозвучали на оульському вокзалі слова одного з фінських друзів: «Коли ми разом, ми вдвічі сильніші». Міцний союз молоді всіх країн — одна з гарантій миру на землі.

П. МУЗИЧЕНКО,
викладач
юридичного факультету.

Русь. Росія. Білорусія. Україна

Возз'єднання України з Росією визначило спільні шляхи подальшого розвитку двох братніх народів не тільки в умовах капіталізму, а й після Жовтня, в умовах побудови нового соціалістичного суспільства. Зокрема, тільки після возз'єднання України з Росією за утвореними російською й українською націями та їх мовами закріпились і були узаконені їх сучасні назви. Про те, як це сталося, ми далі й розповімо читачам нашої газети.

Сучасні росіяни, українці та білоруси є нащадками колишніх східнослов'янських племен, кожне з яких мало і свою назву. З назвами деяких племен генетично зв'язані й назви сучасних східнослов'янських народів. Як свідчать готські, арабські та візантійські історики, в IV—VI ст. одне з східнослов'янських племен мало назву **рос**, **роси** або **русь**. У VI—VIII ст. ст. роси об'єднали навколо себе декілька інших східнослов'янських племен. І тоді **рос**, **роси** та **русь** стали вже назвою не одного племені, а назвою територіального об'єднання декількох східнослов'янських племен, що жили на території Київщини, по узбережжю річки Рось та лівого берега Дніпра. У період розкладу первісно-общинного ладу та зародження й дальшого розвитку феодалізму (VII—IX ст.) з територіальних племенних об'єднань поступово починає утворюватись східнослов'янська народність, яка в IX ст. за традицією, стала називатись колишньою родоплеменною назвою Русь.

В епоху Київської Русі

від слова **русь** утворились такі слова, як **русський**, **русська**, **русич**, **русин** тощо. Слово **Русь** уже давно перебуває в полі уваги істориків та мовознавців. Однак етимологія його поки що остаточно не визначена. Радянські історики та мовознавці переконливо лише довели, що слово **Русь** не скандинавського, не варязького походження, а слов'янського. Слова **рос**, **роси**, **русь**, що в IV ст. були назвою одного східнослов'янського племені, що жило по узбережжю річки Рось, на думку академіка Б. О. Рибокова, генетично і зв'язане саме з назвою цієї річки.

Процес утворення давньоруської народності тривав приблизно до середини XIII ст. У другій половині XIII ст. у зв'язку з розчленуванням Київської держави на ряд земель, князівств та нащестям татар цей процес припиняється, і на базі давньоруської народності поступово, в нових економічних і політичних умовах, утворюється три нові східнослов'янські народності — російська, українська та білоруська. Нова новоутворена східнослов'янська народність одержала і нову етнічну назву.

Центром формування російської народності була Ростово-Володимиро-Суздальська земля, яку в пам'ятках писемства називали або **Русь** або **Русская земля**. У XII ст. греки цю територію і російську народність називали **Великая Россия**.

Центром формування білоруської народності були західні та північно-західні землі навколо Полоцька й Мін-

ська, землі, які не були підкорені татарами. У пам'ятках писемства XIV ст. білоруську народність називали **Белая Русь**. У XIII—XIV ст. слово **белый** могло вживатись у значенні «вільний, невідкорений». Отож, назва **Белая Русь**, — на думку деяких учених, — це Русь, що не корилась татарами, була вільною.

Центром формування української народності були південно-західні руські землі, що після татарського нащестя об'єдналися навколо Галицько-Волинського князівства. За цими землями і українською народністю, яка тут формувалась, деякий час зберігалась традиційна назва — **Русь**. Звідси і народність і її мова називались **руська**, а представник народності — **русин**. У Галичині та на Закарпатті це й тепер старше покоління населення називає себе русинами, а мову свою — руською.

І українська народність, і територія, на якій вона формувалась, були помітно менші, ніж російська народність та її територія. Звідси, в пам'ятках писемства XIV ст. і українську народність, і її територію грецькі світські та церковні діячі називали або **Малая Русь**, або **Малая Россия**. У зв'язку з цим окремих осіб української народності стали називати **малорус** чи **малорос**, а їхню мову — **молоруська** чи **малоросійська**. Та паралельно з цими назвами української народності, її території, мови та окремих осіб приблизно з XVI ст. починають поширюватись нові назви — **Україна**, **українець**, **українська мова** тощо.

Слово **україна** було відоме вже в давньоруській мові як діалектний варіант слова **окраїна**, в якому ненаголошений початковий звук **о** — вимовлявся як **у**. Первинне значення слова **україна** було: «окраїна, околиця, пограниччя Київської держави». У такому значенні слово **україна** вперше було зафіксоване в Іпатіївському списку літопису під роком 1187. Після розповіді про смерть переяславського князя Володимира Ігоревича літописець додає: «плакашася по нем вси переяславци... о нем украина много постана». Згодом, у XIII—XVI ст. ст., словом **україна** в Литовській та Польсько-Литовській державі стали називати будь-яку її далеку від центру окраїну, пограниччя. Так, наприклад, у XVI ст. **україною** називали і надніпрянські землі, де була організована Запорізька Січ. Коли в XVI ст. посилюється боротьба українського народу за своє соціальне й національне визволення, слово **україна** поступово стає власною назвою всіх земель, на яких жило українське населення. У XVII ст. слово **Україна**, як уже власна назва народу та його території, набуло великої популярності не тільки серед місцевого населення, а й серед інших народів. Так, наприклад, французький історик П'єр Шевальє в 1653 р. писав: «Країна, де мешкають козаки, зветься Україною». Отож, приблизно з кінця XVI ст. жителів України стали називати **українцями**, а мову їх — **українською**.

Однак, приблизно з XVIII ст., ні царський уряд Росії, ні польський та австро-угор-

ський уряди, під владою яких перебувало територіально розчленоване українське населення, не визнавали його права називати свою батьківщину Україною, себе — українцями, а рідну мову — українською. Так, царський уряд Росії назву **малоруський** зробив офіційною назвою всього українського народу, його представників називав малорусами, а мову його — малоруською. Однак у Східній Україні ці назви не поширилися і сприймалися як образливі.

Офіційною назвою українського населення, що перебувало у складі Польської та Австро-Угорської держави, був термін руські люди або русини, а мову їх називали мовою руською.

Після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції в нашій країні почала практично здійснюватись ленінська національна політика. Всі гноблені царством народи здобули право утворювати свою державу, вільно розвивати свою культуру, літературу й мову. Таке право здобув і український народ, утворивши свою державу — Українську Радянську Соціалістичну Республіку. Після переможного завершення 1945 року Великої Вітчизняної війни всі землі українського народу ввійшли в склад Української Радянської Соціалістичної Республіки. З цього часу за всіма возз'єднаними територіями та їхнім населенням і його мовою були узаконені й остаточно закріплені одні назви — Україна, український народ, українська мова, українець, українка тощо. І все це, кінець-кінцем, сталося в результаті возз'єднання України з Росією.

А. МОСКАЛЕНКО,
доцент.

НА ТЕМИ МОРАЛІ

ТУПИКИ

Ситуація, про яку йдеться в цьому матеріалі, проблемна принаймні для тих, про кого розповідається. Хотілося б знати думку наших читачів, чи може бути кілька точок зору на проблему головного героя розповіді, якого назвемо Юрієм С.!

Людину, про яку пишу, я знаю дуже добре, тому одразу запевняю: ніяких вигадок з мого боку нема.

Ось так він виглядає зовнішньо. Приземкуватий хлопець середнього зросту. Серйозне, майже сумне обличчя, чорні вуса. Погляд такий відчужено-іронічний. Трохи самовпевнений. Юрієві С. — 24 роки. Він студент. Майбутній вчитель, педагог. Причому педагог за покликанням. Ми сидимо з ним у порожній гужожитській кімнаті з зачиненими на замок дверима. Тихо. Тільки м'яко шипить мій «Репортер» і спокійно летить Юрієва розповідь. Він не боїться говорити перед мікрофоном.

— У свої двадцять років зустрів я двох дівчат. Обидві вони були гарні і до мене ставилися однаково гарно. Однак вибір впав на Валею. Одружилась ми з нею, народився у нас син. Валея залишилася з сином в селі, а я поїхав до Одеси навчатися. Так сталося, що Олю зі своєї пам'яті я не зміг викреслити, вона теж пам'ятала наше минуле. Ми продовжували зустрічатися з нею.

Ну, дружили, чи що. Йшли роки. Але всьому є якась межа, і потрібно твердо обирати свій берег. Як вирішувати? Можна рубати з плеча. Можна логічно. Але не завжди логіка співпадає з нашими почуттями. Отже, в цій історії троє, так би мовити, дійових осіб: Валентина, Ольга і сам Юрій, який з першого курсу зустрічався з ними обома. З Валею — у своєму селі, звідки він родом, а з Олею, своєю однокурсницею, тут, в Одесі. Кожна, очевидно, мала право стати його дружиною. Але, ясна річ, стала одна з них. Не дивлячись на це, Ольга продовжувала любити Юрія. Лише одна Валентина не знала про цей трикутник. Зараз Юрій і Ольга — п'ятикурсники. Незабаром закінчать навчання і доведеться розлучатися. Мені здалося (можливо, це насправді й не так), що лише тепер він замислився над своїми вчинками, а раніше все йшло якось само по собі. Та тепер уже немає дороги назад. А рішення (єдине, остаточно) треба приймати неодмінно.

Я запитав у Юрія, що зв'язує його з Валею (якось аж смішно прозвучало це: що зв'язує з дружиною), а що з Ольгою.

— Це дійсно складне пита-

ня, — продовжував Юрій. — Я не кажу, що Валея — погана людина. В ній багато є хороших рис, які мені подобались раніше і зараз, але справа складніша. Коли я залишаюсь з Валею, я відчуваю себе сковано. Простіше сказати: немає у нас якоїсь спільної розмови, нема про що говорити, крім побутових проблем. Коли ж ми з Олею гуляємо чи на заняттях слухаємо лекції, у нас виникає багато спільних проблем, які ми вирішуємо, часто ведемо дискусії. Зникає ота скованість. Якщо говорити про якийсь рівень, то, дійсно, ми — люди однієї спеціальності, а це багато значить. Найголовніше, що мене зв'язує з Валею — це, звичайно, син, який росте, який починає вже дещо розуміти, запитувати, любити мене. Жаль втратити трирічну дитину, а я розумію так: залишити Валею — значить втратити сина. Потім інше. Обов'язок перед нею, перед своїми та її батьками, рідними, товаришами. Ну, і, звичайно, свої якісь принципи і поняття про сім'ю. Думаю, що проблему цю повинен вирішувати я. І не знаю, як я її вирішу, але гадаю, що час буде мені суддею.

Мабуть, розраховувати лише на час не можна. І Юрій це сам розуміє. Інакше б не говорив про цю ситуацію

так відкрито. Моя розмова з усіма, хто причетний до неї, була вельми довгою. Я зрозумів, що Ольга чітко визначила свою позицію: Юрій і лише Юрій, більше ніхто. І в цьому Ользі ніщо не зможе завадити, як і до цих пір. Вона знайома з Валею, з Андрійком, сином Юрія, і саме їй, Ользі, як нікому іншому добре зрозуміла ситуація, що склалася.

А що ж Юрій? Він сподівається, що час буде йому найкращим суддею. А поки що немає про що турбуватися. Все добре, життя у нього — повний комфорт. Валея вдома виховує сина, а тут Оля готує йому їсти, доглядає так, що й пилінка на Юріну голову не впаде. Чого ж іще треба?!

Накінець додамо, що Юрій і Ольга — відмінники навчання, обоє мають педагогічні здібності, успішно займаються науковою роботою. То ж як це може в'язатися з описаним?

Що ви, читачу, думаєте про героїв цієї розповіді, той рівень, про який говорить Юрій, маючи на увазі професійну приналежність і освіту (Валея — бухгалтер колгоспу з середньою освітою, а Ольга — педагог з вищою), про спільні їх інтереси? Вчитайтесь у висловлювання Юрія, наведені дослівно, замисліться над цими питаннями. І напишіть нам. Можливо, ваші відповіді будуть для Юрія корисними.

С. ОРДОВСЬКИЙ,
наш кор.

В лабораторії.

ПАМ'ЯТІ ДРУГА

Надзвичайно рано і несподівано пішла з життя студентка IV курсу вечірнього відділення філфаку Ніна Логінова.

Ніна на «відмінно» закінчила школу, відмінно вчилася в університеті, поєднуючи роботу в Ленінському РК КПУ м. Одеса з навчанням увечері.

Комуніст Н. Логінова користувалася заслуженим авторитетом серед товаришів на роботі, студентів і викладачів філфаку. Хороший друг і вірний товариш, вона завжди була готова прийти на допомогу.

Їй було лише 29 років, а тому така велика наша скорбота. Світла й добра пам'ять про Н. Логінову назавжди залишиться в серцях тих, хто її знав.

Група товаришів.

В. о. редактора В. БЕХТЕР.

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкома и комитета комсомола Одесского государственного университета им. И. И. Мечникова. (На украинском языке).

ЛИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, кім. № 9.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).